

MANIFEST ZONNEPARKEN NOORD-NEDERLAND

7 vuistregels voor overheden en ontwikkelaars

Dit manifest komt van EnergieVanOns, de Natuur en Milieufederatie Drenthe, de Natuur en Milieufederatie Groningen, De Friese Milieufederatie, De Groninger Energiekoepel, Us Kooperaasje en De Drentse Koepel Energie Initiatieven. We roepen andere partijen zoals gemeenten en ontwikkelaars op om dit manifest ook te ondertekenen.

Aanleiding voor dit manifest

- Grote zonneparken zijn in opkomst en in onze ogen noodzakelijk voor de energietransitie in Noord-Nederland.
- Zonneparken concurreren vanwege hun ruimtebeslag vaak met landbouw en natuur en drukken een stempel op het karakter van de leefomgeving. Gemeenten en provincies in Noord-Nederland gaan op zeer verschillende wijze om met initiatieven voor zonneparken.
- De locatiekeuze van zonneparken hangt te vaak af van toevallige grondposities van projectontwikkelaars en mogelijkheden voor aansluiting op het elektriciteitsnetwerk.
- Bewoners worden te weinig betrokken bij locatiekeuze, inrichting en ontwerp van zonneparken; zij worden ook onvoldoende geïnformeerd, gestimuleerd en ondersteund met betrekking tot participatiemogelijkheden en coöperatieve ontwikkeling.

Deze redenen hebben tot geval dat het maatschappelijk verzet tegen zonneparken toeneemt en het draagvlak af. Dit bedreigt in onze ogen het halen van onze klimaatdoelstellingen.

Dit kan anders: er zijn voldoende mogelijkheden om op grote schaal duurzame en lokale energie op te wekken, waar de gemeenschap over meebeslist én waarvan de verdiensten ten goede komen aan de lokale gemeenschap.

Dit is waar wij voor staan en voor gaan.

Om hiertoe te komen geven we overheden en ontwikkelaars graag het volgende mee:

De 7 vuistregels voor overheden en ontwikkelaars

1. Besparen en opwekken moeten hand in hand gaan.
2. Ontwikkel vanuit de regionale energiebehoefte in plaats vanuit grondposities en aansluitingen op het elektriciteitsnetwerk.
3. Wees zuinig op ruimte: Geef prioriteit aan zon op daken, bedrijventerreinen, geluidswallen en verweesde gronden.
4. Elk zonnepark wordt samen met bewoners ontworpen en landschappelijk ingepast;
5. Deel de opbrengsten op een eerlijke manier.
6. Ondersteun de lokale energie beweging.
7. Elk zonnepark in het landelijk gebied moet toegevoegde waarde hebben voor landschap en biodiversiteit.

De 7 vuistregels toegelicht

1. Besparen en opwekken moeten hand in hand gaan

- Ondanks alle aandacht voor grootschalige energieprojecten houdt maximaal besparen de hoogste prioriteit: hoe meer er wordt bespaard, hoe minder er hoeft te worden opgewekt.
- Geef zelf het goede voorbeeld en ondersteun bewoners en bedrijven bij hun gezamenlijke inspanning om zoveel mogelijk energie te besparen.

2. Ontwikkel vanuit de regionale energiebehoefte in plaats vanuit grondposities en aansluitingen op het elektriciteitsnetwerk.

- Formuleer samen met lokale belangenorganisaties en bewoners de behoefte aan lokaal opgewekte duurzame energie voor nu en voor in de toekomst.
- Bepaal in eerste instantie op provinciaal, regionaal en/of gemeentelijk niveau een einddoel: uitgaande van energieneutraal in 2040 of 2050. Hoeveel energie moet er dan nog opgewekt worden, uitgaande van maximale energiebesparing?
- Bepaal met welke duurzame energiebronnen en maatregelen deze restopgave ingevuld gaat worden. Hieruit komt de doelstelling voor zonne-energie voort.
- Verdeel deze in aparte doelstellingen voor daken, bedrijfsterreinen en velden.
- Faseer deze doelstellingen en leg deze ook gezamenlijk vast in de Regionale Energiestrategieën (RES).
- Bevorder bovenlokale samenwerking en afstemming tussen gemeenten en regio's ook in de periode na vaststelling van de RES.

3. Wees zuinig op ruimte: Geef prioriteit aan zon op daken, bedrijfsterreinen, geluidswallen en verweesde gronden.

- Stimuleer allereerst de maximale benutting van geschikte daken voor zonne-energie.
- Realiseer grondgebonden zonne-energie in eerste instantie op locaties waar vrijwel niemand bezwaar tegen heeft: zoals voormalige stortplaatsen, geluidswallen,

leegstaande bedrijventerreinen en pauzelandschappen.

- Laat vergunningverlening voor zonneparken in het landelijk gebied afhangen van de voortgang van zon op dak en besparingsdoelen van de gemeente. Onvoldoende voortgang daar? Dan een tijdelijke stop op verdere ontwikkeling van zonneweides. Spreek daarover kwantitatieve doelen af.

4. Elk zonnepark wordt samen met bewoners ontworpen en landschappelijk ingepast.

- Voorkom dat zonneparken worden gesitueerd en ontworpen vanuit ingenomen grondposities en een maximaal rendement voor grondeigenaar en ontwikkelaar. Geef daarom de lokale gemeenschap serieus zeggenschap bij de acceptatie van locaties en de inrichting en het ontwerp van een zonnepark.
- Zeggenschap bij de keuzes voor locatie, inpassing en participatie vormt de basis voor maatschappelijke acceptatie van zonneparken. Stimuleer dat door het inrichten van een goed participatieproces. Hanteer bij initiatieven bijvoorbeeld het acceptatiemodel van Mienskipsenergie (www.mienskipsenergie.frl): laat ontwikkelaars aantonen dat hun zonnepark door een grote meerderheid van de omwonenden wordt geaccepteerd.

5. Deel de opbrengsten op een eerlijke manier.

- Zorg ervoor dat de opbrengsten van de zonneparken ten goede komen aan de lokale gemeenschap.
- Formuleer duidelijk beleid voor zonneparken waarin prioriteit wordt verleend aan lokale initiatieven. Neem daarin voorwaarden op over lokaal eigendom en zeggenschap, participatie in planvorming, inpassing van natuur en landschap en multifunctioneel ruimtegebruik.
- Sluit aan bij het Energieakkoord en leg in de lokale paragraaf van de Omgevingswet vast dat energieprojecten alleen kunnen worden ontwikkeld als minimaal 50 % in handen komt van de lokale gemeenschap.

- Realiseer bijvoorbeeld een lokaal en revolverend ontwikkelfonds waaruit de gemeenschap verduurzamingsprojecten zelf of samen met commerciële ontwikkelaars kunnen ontwikkelen en financieren. Gebruik deze fondsen ook om mensen met een kleine portemonnee in staat te stellen deel te nemen.

6. Ondersteun de lokale energiebeweging

- Draag er zorg voor dat de lokale gemeenschap in staat is om het eigenaarschap op zich te nemen: ondersteun lokale energiecoöperaties met geld en kennis en ontwikkel waar mogelijk samen met hen nieuwe grootschalige duurzame energieprojecten.
- Zorg ervoor dat de opbrengsten uit energieprojecten op een maatschappelijk verantwoorde manier lokaal wordt ingezet om leefbaarheid en duurzaamheid van de gemeenschap te bevorderen en de lokale economie er optimaal (circulair) door wordt gestimuleerd.

7. Elk zonnepark in het landelijk gebied heeft toegevoegde waarde voor landschap en biodiversiteit

- Benut de komst van zonneparken in het landelijk gebied als kans voor integrale landschapsontwikkeling: Ga bij de inrichting van zonneparken verder dan alleen landschappelijke inpassing aan de randen. Dat kan door elke ontwikkeling van een zonnepark te zien als kans voor landschapswikkeling door slim ontwerp, maar ook door geldstromen die uit deze projecten voortvloeien mede te benutten voor ontwikkeling en herstel van natuur en landschap.
- Zonneparken passen niet in bestaande natuurgebieden, omdat ze daar vrijwel altijd een negatief effect zullen hebben op de biodiversiteit. Ze kunnen wel een positief effect op biodiversiteit hebben op industrieterreinen en (voormalige) landbouwgronden. Kies bij zonneparken in het landelijk gebied daarom altijd voor een inrichting en vormen van beheer die de meeste meerwaarde hebben voor de biodiversiteit in het betreffende gebied.

Ons aanbod

- **Ga met ons in gesprek.** Samen met overheden, ontwikkelaars en anderen kunnen wij onderzoeken op welke wijze de 7 vuistregels voor goede zonneparken kunnen worden uitgevoerd voor uw specifieke situatie.
- **Werk met ons samen aan de regionale en lokale energiestrategieën.** Wij staan u bij in het vormgeven en uitvoeren van een goed integraal energiebeleid. Met onze gezamenlijke ervaring en kennis leveren wij een bijdrage aan juiste inpassing en ontwikkelingen van energiesystemen.
- **Vraag onze hulp bij het organiseren van bewoners en het vormgeven aan hun stem.** Wij denken mee over de invulling van gebiedsfondsen, participatiemodellen etc. en organiseren zeggenschap en eigenaarschap voor bewoners en de omgeving.

- **Ontwikkel met ons mee.** Wij treden op als mede-ontwikkelaar van duurzame energie dragen op die manier zorg voor een goed maatschappelijk rendement.
- **Maak gebruik van onze kennis van dubbelgebruik en ecologische en landschappelijke verbetering.** De expertise over het vastleggen van afspraken en het regelen van financiering hebben wij in huis.

Samen met overheden, ontwikkelaars en initiatiefnemers werken we aan mooie, rendabele en maatschappelijk relevante zonneparken. Doet u mee?

